

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมส่วนใหญ่ในโลกนี้มีโครงสร้างสังคมเป็นแบบชายเป็นใหญ่ คือ ระบบการครอบครองและควบคุมของผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ผู้ชายเป็นผู้นำ หรือหัวหน้าครอบครัวมีการควบคุมแรงงานการผลิตในครอบครัว โดยให้ผู้หญิงมีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลลูกดูแลครอบครัว โดยไม่มีค่าจ้างตอบแทน ทำให้ผู้หญิงมีรายได้ต่ำกว่าผู้ชาย ส่วนทางด้านการเมืองการปกครอง ส่วนใหญ่จะถูกครอบงำจากผู้ชาย เพราะผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งและมีความเป็นผู้นำสูงกว่าในขณะที่เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่เหมาะที่จะมาเป็นผู้นำในการปกครองบ้านเมือง และทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ยังมีความเชื่อและประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาระหว่างชายและหญิงที่แตกต่างกัน เช่น การอบรมเลี้ยงดูให้ผู้ชายเป็นผู้นำและให้ผู้หญิงเป็นผู้ตามผู้ชายมีอำนาจและควบคุมการตัดสินใจจำนวนการมีบุตร หรือการควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศของผู้หญิงที่มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการทางเพศ เป็นต้น เมื่อโครงสร้างสังคมให้เพศชายมีอำนาจเหนือเพศหญิง ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงเกิดขึ้นในสังคมเหล่านั้น

จากโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดนักสตรีนิยมขึ้นมาในสังคมโลกตะวันตก โดยเริ่มในศตวรรษที่ 15 และเป็นรูปธรรมในปลายศตวรรษที่ 18 และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้หญิงในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการขยายเครือข่ายการเรียนรู้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีแนวคิดที่ให้ความสำคัญของความเสมอภาคระหว่างชายหญิงแต่มิใช่แนวคิดที่จะปฏิเสธชายว่าไม่สำคัญแต่เป็นความพยายามที่จะลดความไม่เสมอภาคทางเพศ หรือการพยายามจำกัดการใช้อำนาจระหว่างเพศเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีกลุ่มสตรีนิยมเกิดขึ้นหลายกลุ่ม ได้แก่ สตรีนิยมแนวคิดเสรีนิยม ที่มีความเชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ส่วนกลุ่มสตรีนิยมแนวสังคมนิยมหรือมาร์กซิสต์ มีความเชื่อว่าผู้หญิงถูกเอาเปรียบเป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ที่มองว่างานบ้านเป็นงานที่ไม่ได้สร้างผลผลิตจึงไม่มีค่าจ้าง ส่วนการทำงานนอกบ้านก่อให้เกิดผลผลิตควรได้รับค่าจ้าง

สตรีนิยมแนวสายตอนรากลอนโคลน มีความเชื่อว่า การเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง เป็นการเมืองทางเพศที่ผู้ชายสามารถควบคุมผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความต้องการของผู้ชาย คือ ระบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นการยอมรับของสังคมต่อความสัมพันธ์ทางเพศที่เหลื่อมล้ำทางอำนาจ ส่วนสตรีนิยมแนววัฒนธรรม มีความเชื่อว่า ผู้หญิงมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างจากชาย เช่น ผู้หญิงมีความห่วงใยและให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งคุณลักษณะนี้ถือว่าดีและเหนือกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายมีคุณลักษณะไม่ดี คือ มีความก้าวร้าว มีการแข่งขันซึ่งแต่ละกลุ่มสตรีนิยมก็จะศึกษาปัญหาที่เน้นความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงเป็นจุดหมายที่ชัดเจน แต่ความคิดพื้นฐานและแนวทางการแก้ไขนั้นมีความแตกต่างกันไป (คณะกรรมการการผลิตและบริหารชุดวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 2548 : 35)

ส่วนสังคมไทยในอดีต มองว่า สตรีมีความอ่อนแอ ทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงทำให้สตรีถูกมองหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร บิดามารดา และมีขอบเขตอยู่แต่ภายในครัวเรือนมากกว่า จึงทำให้สตรีไม่ค่อยตระหนักและไม่มีโอกาสที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หรือเข้าไปมีบทบาททางการเมืองการปกครอง ซึ่งการเมืองการปกครอง ถูกมองว่าเป็นภารกิจหรือเป็นหน้าที่ของบุรุษแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารจึงทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้สตรีเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันกับชายในอดีตให้กลับมามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับชายโดยมีการแก้ไขกฎหมายให้ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งได้เพิ่มขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550 ตามนัยมาตรา 87(5) กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อนึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน” (อุดมเดช ดวงแก้ว, 2555 : 2-3)

แต่ในสังคมไทยปัจจุบันได้เปิดโอกาส ให้สตรีเข้าไปมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นแต่ยังมีสัดส่วนที่ต่ำ ซึ่งส่งผลต่อเรื่องความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง จะเห็นได้จากสถิติการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2554 ที่ผ่านมานางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย

และพบว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน 500 คน มีผู้หญิงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 % และมีผู้ชายเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 421 คน คิดเป็นร้อยละ 84.2% ซึ่งผู้หญิงมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับผู้ชาย และเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติจำนวนของประชากรของประเทศไทยในปี 2554 มีจำนวนประชากรผู้ชาย

จำนวน 31,529,148 คน และมีประชากรผู้หญิงจำนวน 32,546,885 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 64,076,033 คน ซึ่งถือว่าประเทศไทยมีจำนวนประชากรผู้หญิงมากกว่าผู้ชายแต่ผู้หญิง ถูกเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่ำกว่าผู้ชาย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2554 : 1)

ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นสัดส่วนของผู้หญิงก็ยิ่งต่ำกว่าชาย โดยจากการสำรวจข้อมูลของสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนาประจำปี 2551 พบว่า ผู้สมัครสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งประเทศมี จำนวน 105,404 คน ผู้ชายได้รับเลือกตั้งจำนวน 91,330 คน คิดเป็นร้อยละ 86.65% ส่วนผู้หญิงได้รับเลือกตั้ง จำนวน 14,074 คน คิดเป็นร้อยละ 13.35 % (สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชาย, 2551: 4) จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงกับการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีสัดส่วนเหมือนกัน คือ หญิงมีสัดส่วนน้อยกว่าชาย ซึ่งสาเหตุที่ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยอาจเป็นเพราะกระบวนการเลือกตั้งมีการไว้วางใจผู้หญิงน้อยกว่าผู้ชาย หรือค่านิยมทางสังคมที่เป็นแบบชายเป็นใหญ่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลเมืองเสด็จ ซึ่งมีสัดส่วนผู้หญิงดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่าชาย โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว ซึ่งมีสัดส่วนผู้หญิงดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่ำกว่าชาย สาเหตุที่เลือกศึกษาพื้นที่ตำบล เทศบาลเสด็จและตำบลห้วยแก้วเพราะมีพื้นที่เขตติดต่อ มีภูมิประเทศเหมือนกัน มีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคลึงกัน และมีประชากรสัดส่วนใกล้เคียงกันเพื่อนำข้อมูล ที่ได้มาอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่สัดส่วนของนักการเมืองสตรีในตำบลเทศบาลเมืองเสด็จมีสูงกว่านักการเมืองชาย ในขณะที่สัดส่วนนักการเมืองสตรีทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีสัดส่วนต่ำกว่าชาย ซึ่งข้อมูลที่ได้ อาจเป็นแนวทางและส่งเสริมให้สตรีสนใจและตัดสินใจเข้าสู่การเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเพิ่มมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่งเสริมการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลเมืองเสด็จกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่งเสริมการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่” ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1) ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษากำหนดพื้นที่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอคอยสะเกิดและพื้นที่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีพื้นที่เขตติดต่อกัน มีภูมิประเทศเหมือนกัน มีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคลึงกันและมีประชากรสัดส่วนใกล้เคียงกัน

2) ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ มีจำนวน 320 คน ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลเทพเสด็จ จำนวน 160 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้าน 8 หมู่บ้านๆ ละ 20 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามหมู่บ้านและสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก คือ การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ที่พบ ณ สถานที่ต่าง ๆ ตามจำนวนตัวอย่าง และประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลห้วยแก้ว จำนวน 160 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้าน 8 หมู่บ้านๆ ละ 20 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามหมู่บ้านและสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก คือ การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ที่พบ ณ สถานที่ต่าง ๆ ตามจำนวนตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ เลือกรมาจากสตรีที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ จำนวน 11 คน และสตรีที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จำนวน 2 คน ซึ่งดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน พ.ศ.2556 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ ได้กำหนดขอบเขตโดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่งเสริมการได้รับเลือกตั้งและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4) ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ ได้กำหนดขอบเขตระยะเวลา ตั้งแต่เดือน เมษายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2556

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่งเสริมการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จและองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับเลือกตั้งของนักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จและองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยส่งเสริมการได้รับเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่ คือ ค่านิยม ความเหลื่อมล้ำทางเพศที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งและมีความเป็นผู้นำสูงกว่าเพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอไม่เหมาะที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง ปัจจัยด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชนและครอบครัวเป็นผู้นำชุมชนและนักการเมือง

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการได้รับเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่ คือค่านิยม ความเหลื่อมล้ำทางเพศที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งและมีความเป็นผู้นำสูงกว่าเพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอไม่เหมาะที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง ปัจจัยด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งการเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชนและครอบครัวเป็นผู้นำชุมชนและนักการเมือง

นักการเมืองสตรีระดับท้องถิ่น หมายถึง สตรีที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2556

ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ประธานกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved